

ДАХНО Ю.І., здобувач

Науковий керівник – СОРОКА Н.М., д-р вет. наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

УРАЖЕНІСТЬ СОБАК ДИРОФІЛЯРІЯМИ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОРОДИ ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

У статті встановлено, що на показники екстенсивності та інтенсивності дирофіляріозної інвазії у собак значною мірою впливала не їх порода, а умови утримання та господарське призначення. Безпорідні собаки уражувались частіше та інтенсивніше, ніж службові, бійцівські, мисливські та декоративні.

Встановлено, що на території центральної та північної частин України із 1429 досліджених проб крові собак у 345 виявляли личинок дирофілярій, EI становила 24,1%, а II – 223,4 мікродирофілярій в 1 см³ крові. Більш високу екстенсивність інвазії реєстрували у собак порід: ротвейлер, середньоазіатська і німецька вівчарки, американський стаффордшир.

Інтенсивність інвазії була максимальною у середньоазіатської вівчарки, лабрадора, безпорідних собак та у німецької вівчарки.

Безпорідні собаки заражались частіше та інтенсивніше, ніж службові, бійцівські, мисливські та декоративні. Середні показники екстенсивності та інтенсивності інвазії становили 24,7% і 234,2 мікродирофілярій в 1 см³ крові відповідно.

Ключові слова: дирофіляріоз, собаки, порода, господарське призначення, екстенсивність та інтенсивність інвазії.

Постановка проблеми. Дирофіляріоз (латин. «*diro, filum*»; рос. «злая нить») – захворювання м'ясоїдних тварин, збудниками якого є нематоди, що належать до підряду *Filariata*, родини *Onchocercidae*, роду *Dirofilaria*. У природі існує близько 26 видів дирофілярій, проте у м'ясоїдних тварин частіше виявляються два види – *Dirofilaria immitis* та *D. repens*.

Починаючи з 90-х років ХХ століття, на території України відмічається зростання випадків ураження дирофіляріями собак і людей. Поширенню захворювання сприяли: збільшення кількості бродячих і безпритульних собак; значна міграція людей разом із тваринами та адаптація дирофілярій до різних проміжних хазяїв [1].

На території України захворювання вперше було зареєстровано у 1911 р. в Криму, а потім у центральних регіонах країни В. Т. Міщишиним в 1988 р. [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням епізоотології дирофіляріозу в Україні і за її межами присвячені роботи Н. С. Василик, W. Tarello, Д. Р. Архіпової [3, 4, 5]. За даними більшості дослідників, на показники екстенсивності та інтенсивності інвазії впливає, насамперед, господарське використання собак: сторожові та мисливські більш сприйнятливі до ураження дирофіляріями, ніж кімнатні, через довготривале перебування їх в умовах довкілля і як результат більшої вірогідності контакту з комарами [6].

За результатами досліджень М. П. Пруса (2006), найбільш сприйнятливими до збудників дирофіляріозу були собаки короткошерстих порід (ротвейлер, доберман, боксер, американський стаффордширський тер'єр). Проте, захворювання було поширене також серед тварин довгошерстих порід (спаніель, пудель, кавказька вівчарка, бобтейл, середньоазіатська та південно-російська вівчарки) [7].

Залежно від статі тварин значно вища екстенсивність інвазії реєструвалася у самців, оскільки вони активніші, ніж самки. Встановлена закономірність ураження собак порід – німецька та кавказька вівчарки, доберман та ризеншнауцер [8].

В наші дні дирофіляріоз у собак реєстрували на території міст Києва, Одеси, Севастополя, Сімферополя, Харкова, а також в умовах Київської, Чернігівської, Сумської, Полтавської та Харківської областей [9].

За даними Центральної СЕС МОЗ України, з 1975 до 2005 рр. офіційно зареєстровано 434 випадки підшкірного дирофіляріозу в людей.

Мета досліджень полягала у вивченні екстенсивності та інтенсивності дирофіляріозної інвазії залежно від породи та господарського призначення собак.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводили у наукових лабораторіях кафедри паразитології та тропічної ветеринарії Національного університету біоресурсів і природокористування України і кафедри паразитології та токсикології Сумського національного аграрного університету впродовж 2009–2012 рр. Всього досліджено 1429 собак віком від 1 до 13 років, які належали приватним особам міст Києва, Сум, Полтави та Полтавської області. Матеріалом для досліджень слугували проби крові, які досліджували гемоларвоскопічно за методом І.С. Дахно (2004).

Результати досліджень та їх обговорення. У ході дослідження 1429 проб крові від собак центральної та північної частин України у 345 пробах виявлено мікродирофілярії. Отже, тварини, в пробах яких виявляли личинок гельмінтів, були паразитоносіями. Екстенсивність інвазії у них становила 24,1%, а інтенсивність інвазії – 223,4 мікродирофілярій в 1 см³ крові.

За результатами досліджень до “десятки” з високою екстенсивністю та інтенсивністю дирофіляріозної інвазії було віднесено 9 порід собак (рис. 1).

Рисунок 1. Екстенсивність та інтенсивність дирофіляріозної інвазії залежно від порід собак

Більш високу екстенсивність інвазії реєстрували у собак порід: ротвейлер (34 %), середньоазіатська (32,6%) і німецька вівчарки (31,2 %), американський стаффордшир (20 %). У собак інших порід екстенсивність інвазії не перевищувала 19 %. Інтенсивність інвазії була максимальною у середньоазіатської вівчарки (295,1 мікродирофілярій в 1 см³ крові), лабратора (253,4 екз.), безпорідних собак та у німецької вівчарки відповідно 248,2 і 247,8 мікродирофілярій в 1 см³ крові.

Мінімальну інтенсивність інвазії реєстрували у собак породи ротвейлер (158,1 мікродирофілярій в 1 см³ крові).

Залежно від господарського призначення найвищу екстенсивність інвазії виявляли у безпородних собак, частіше у безпритульних, екстенсивність інвазії досягала 32,4 %, у службових – 28,4, у бійцівських – 23,1, у мисливських – 16,2 і в декоративних – 12,3%. Максимальну інтенсивність інвазії реєстрували у мисливських собак (255,5 мікродирофілярій в 1 см³ крові), а мінімальну – у бійцівських (188,8 мікродирофілярій в 1 см³ крові) (рис. 2). Середні показники екстенсивності та інтенсивності інвазії становили 24,7% і 234,2 мікродирофілярій в 1 см³ крові відповідно.

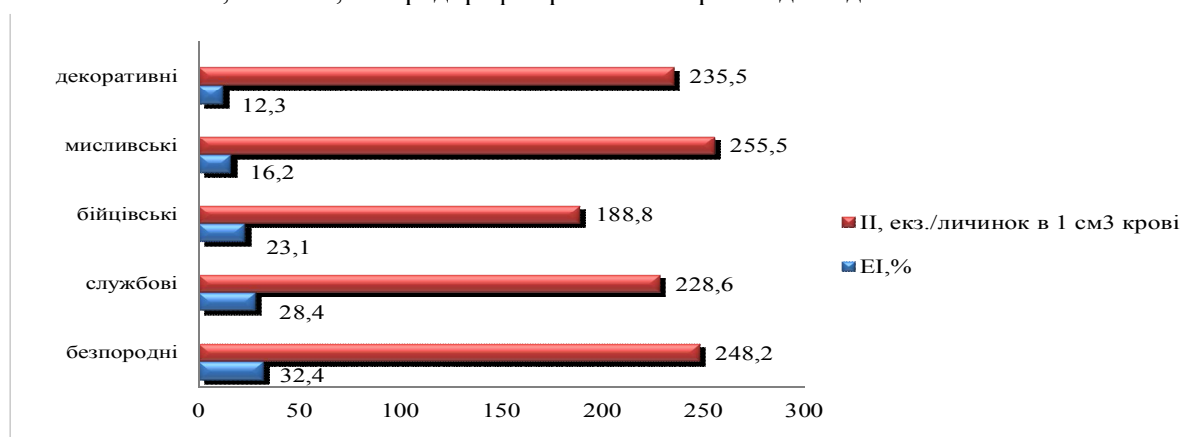

Рисунок 2. Екстенсивність та інтенсивність дирофіляріозної інвазії залежно від господарського призначення собак

Отже, на показники екстенсивності та інтенсивності дирофіляріозної інвазії у собак значною мірою впливала не їх порода, а умови утримання та господарське призначення. Безпородні, службові і бійцівські собаки заражалися частіше та інтенсивніше, ніж декоративні (кімнатні). На наш погляд, тривалий час перебування тварин в умовах навколишнього середовища, а не в приміщеннях, підвищувало вірогідність контакту тварин з комарами – проміжними хазяями дирофілярій, що надалі забезпечувало інтенсивне ураження їх гельмінтами.

Висновки: 1. Встановлена висока екстенсивність дирофіляріозної інвазії у собак порід:

ротвейлер, середньоазіатська і німецька вівчарки та американський стаффордшир.

2. Залежно від господарського призначення найвища екстенсивність інвазії реєструвалася у безпородних собак, і нижча – у службових, бійцівських, мисливських та декоративних.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Поживіл А.І. Дирофіляриоз у собак/ А.І. Поживіл, В.С. Козачок та ін.// Матер. І міської. конф. з проблем дрібних домашніх тварин (Київ, 12–13 травня). – К., 1998. – С. 13–14.
2. Потоцький М.К. Дирофіляриози (*Dirofilarioses*)/ М.К. Потоцький, М.М. Омеляненко// Ветеринарна медицина України. – К., 2011. – № 4. – С. 23–25.
3. Василик Н.С. Дирофіляриоз собак в Україні/ Н.С. Василик// Наук.-практ. семінар «Дирофіляриоз дрібних домашніх тварин». – К., 2003. – С. 10–11.
4. Tarello W. Autochthonous *Dirofilaria (Noctiella) repens* infection in dogs in Kuwait/ W. Tarello// Zoonoses and public health. – 2008. – Vol. 55, Issue: 6. – P. 328–330.
5. Архипова Д.Р. Дирофіляриоз собак/ Д.Р. Архипова// Ветеринария сельскохозяйственных животных. – М., 2005. – № 9. – С. 105–106.
6. Ястреб В. Б. Некоторые аспекты эпизоотологии дирофиляриоза собак в Московском регионе/ В. Б. Ястреб// Ветеринарный консультант. – М., 2005 – № 7. – С. 6–9.
7. Симоненко О. В. Поширення дирофіляриозу собак у м. Києві/ О. В. Симоненко, М. П. Прус// Науковий вісник НАУ. К., 2006. – № 98. – С. 174–177.
8. Кравченко И. А. Дирофиляриоз животных и человека в Алтайском крае / И.А. Кравченко// Тр. Всерос. ин-та гельминтологии. – М., 2007. – Том 45. – С. 141–147.
9. Дахно І. Філяриатози – проблема ветеринарної та гуманної медицини/ І. Дахно, Ю. Шермет, Г. Дахно та ін.// Ветеринарна медицина України. – К., 2003. – № 2. – С. 19–20.

Зараженність собак дирофіляриями в залежності від породи і господарського використання

Ю.І. Дахно

В статті встановлено, що на показателі екстенсивності і інтенсивності дирофіляриозної інвазії у собак в значительній ступені впливала не їх порода, а умови утримання і господарське використання. Беспородні заражались частіше і інтенсивніше, ніж службові, бойцовські, охотниччі і декоративні.

Установлено, що на території центральної і північної частин України з 142 досліджених проб крові собак у 345 виявляли личинок дирофіляриї, ЕІ складала 24,1 %, а ІІ – 223,4 мікродирофіляриї в 1 см³ крові. Більш високу екстенсивність інвазії реєстрували у собак порід: ротвейлер, середньоазіатська і німецька овчарки, американський стаффордшир. Інтенсивність інвазії була максимальною у середньоазіатської овчарки, лабрадора, беспородних собак і у німецької овчарки.

Беспородні собаки заражались частіше і інтенсивніше, ніж службові, бойцовські, охотниччі і декоративні. Середні показателі екстенсивності і інтенсивності інвазії склали 24,7 % і 234,2 мікродирофіляриї в 1 см³ крові відповідно.

Ключевые слова: дирофіляриоз, собаки, порода, господарське використання, екстенсивність і інтенсивність інвазії.

Lesions dogs of dirofilaria depending on the breed and use

Y. Dachno

Found that the performance of extensity and intensity of the invasions in dogs, largely influenced not by their breed, but of the conditions and economic purpose. Thoroughbred, service and fighting dogs were more defeat than decorative dogs.

Found that in the central and northern parts of Ukraine from 1429 blood samples 345 were invasion with microdirofilarias, EI was 24,1 %, and II – 223,4 microdirofilarias in 1 cm³ of blood. Higher extensity of invasion recorded in dogs breeds: Rottweiler, Central Asian and German Shepherd, American Staffordshire. The intensity of invasion was highest in the Central Asian Shepherds, Labrador, thoroughbred dogs and German Shepherd.

Thoroughbred dogs infected more frequently and intensively than service, fighting, hunting and decorative. Average index of extensity and intensity of invasion were 24,7 % and 234,2 microdirofilarias in 1 cm³ of blood, respectively.

Key words: dirofilariasis, dogs, breed, commercial purpose, extensity and intensity of invasion.